

روزشمار جنگ

جمعه

۷ خرداد ۱۳۶۱

۴ شعبان ۱۴۰۲

۲۸ مه ۱۹۸۲

۴۶۴

امروز در تمامی جبهه‌ها به‌خصوص منطقه عملیاتی بیت‌المقدس درگیری به‌صورت تبادل آتش همچنان جریان داشت و نیروهای ایران از مناطق آزادشده دفاع می‌کردند. ارتش عراق نیز علاوه بر تحکیم مواضع دفاعی خود در غرب نوار مرزی و قسمت‌هایی از خاک ایران (شمال نهر خین، جنوب کوشک و طلائی‌ه)، آبادان را هم زیر آتش قرار داد.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه شماره ۹۲۷ خود اعلام کرد: «در جبهه‌های منطقه عملیاتی خرمشهر، درگیری به‌صورت تبادل آتش همچنان جریان دارد و نیروهای ایران با تسلط کامل از مواضع به‌دست‌آمده پدافند می‌کنند.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «در منطقه عملیات غرب کشور، رزمندگان ایران بخشی دیگر از مواضع دشمن را با آتش توپخانه و خمپاره‌انداز درهم کوبیدند و تعدادی از عراقی‌ها را کشته یا مجروح کردند.»^(۱)

درمورد اقدامات ارتش عراق نیز رکن ۲ (اطلاعات) نیروی زمینی ارتش در قرارگاه مرکزی کربلا گزارش داد: «دشمن مشغول پدافند در منطقه و تحکیم مواضع پدافندی خود بوده و نسبت به جابه‌جایی نیروها از قسمت‌های شمالی و غرب منطقه به‌طرف تنومه و غرب شلمچه و حاشیه جنوبی نهر خین اقدام می‌کند.»^(۲)

قرارگاه عملیاتی نصر هم که یگان‌های تحت‌امر آن در مواضع پدافندی منطقه شلمچه حضور دارند، با اعلام اینکه «آتش سلاح‌های سنگین دشمن روی مواضع خودی همچنان ادامه دارد»،^(۳) گزارش داد: «در شمال نهر خین، نیروهای دشمن مشغول کشیدن سیم‌خاردار و ایجاد میدان مین دیده شده‌اند و تاکنون منطقه‌ای نسبتاً وسیع را مین‌گذاری کرده‌اند.» در گزارش این قرارگاه همچنین آمده است: امروز، نیروهای خودی هنگام شناسایی قسمتی از نوار مرزی شلمچه، با گشتی‌های دشمن برخورد کرده و پس از مدتی درگیری، دو طرف به عقب برگشتند.^(۴) این قرارگاه در گزارشی دیگر از آرایش تانک‌های عراقی در منطقه شلمچه خبر داد و افزود: «چهار بلدوزر در غرب پاسگاه کوت‌سواری عراق [شمال شلمچه عراق] در حال احداث خطوط پدافندی مشاهده شدند.»^(۵)

همچنین، قرارگاه عملیاتی قدس در گزارش وقایع امروز منطقه پدافندی خود (از جنوب کوشک تا طلائیه) با اعلام اینکه در ساعت ۱۰:۳۰ هواپیماهای دشمن منطقه جفیر را بمباران کردند، آورده است: «در جنوب کوشک، حدود ۲۵ بولدوزر دشمن روی دژ مرزی [ایران] مستقر و مشغول کانال‌کشی و خاک‌برداری هستند و سرتاسر دژ مین‌گذاری شده است.»^(۶) این قرارگاه در گزارشی دیگر نیز خبر داده است: «در ساعت ۱۰ تعدادی از تانک‌های دشمن در حال حرکت از طرف جنوب به طرف کوشک مشاهده شدند.»^(۷)

در گزارش مدیریت عملیات نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی هم به سرنگونی یک هواپیمای مهاجم عراقی در منطقه آبادان به وسیله پدافند زمین به‌هوا این نیرو اشاره و اضافه شده است: «خلبان این هواپیما اسیر شده است.»^(۸)

امروز همچنین، شهربانی خوزستان گزارش داد که شهر آبادان زیر آتش توپخانه و خمپاره‌اندازهای دشمن قرار گرفت و در نتیجه، ضمن وارد آمدن خساراتی به چند منزل مسکونی و یک مخزن پالایشگاه، ۲ نفر شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند.^(۹)

۴۶۵

امروز علاوه بر اعلام آخرین آمار اسیران عراقی عملیات بیت‌المقدس، جمعی از آنان به تهران و چند شهر دیگر منتقل شدند. خبرنگاران خارجی از اردوگاه اسیران در جبهه جنوب دیدن کردند. سرهنگ علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در بخشی از سخنان خود در نماز جمعه امروز تهران اظهار کرد: «در منطقه عملیات بیت‌المقدس [دشمن با ۴۱ گردان تانک شامل ۱۴۳۵ تانک؛ ۳۸ گردان پیاده مکانیزه شامل ۱۳۰۰ نفر، ۵۳۰ قبضه توپ و با در اختیار داشتن بیش از ۵۴۰۰ کیلومتر مربع از سرزمین‌های ما و ۱۸۰ کیلومتر خط مرزی در مقابل ما قرار گرفت.» وی درباره دستاوردهای عملیات بیت‌المقدس گفت: «تاکنون توانسته‌ایم با گرفتن ۱۹۷۵۰ اسیر که تاکنون شمارش شده، ۵۳۸۰ کیلومتر مربع از سرزمین‌های اشغالی و ۱۷۰ کیلومتر نوار مرزی را بازپس بگیریم و بحمدالله این عملیات پایان پذیرفت و امیدواریم این پایان شروعی برای عملیات بعدی ما باشد.»^(۱۰)

رکن ۲ (اطلاعات) نیروی زمینی ارتش در قرارگاه مرکزی کربلا نیز آمار اسیران شمارش شده تا ساعت ۱۲ امروز را ۱۹۴۱۳ تن اعلام کرد و متذکر شد که ۵۵۴۱ تن از آنان در مراحل اول تا سوم و ۱۳۸۷۲ تن در مرحله چهارم عملیات بیت‌المقدس اسیر شده‌اند.^(۱۱)

همچنین، روزنامه کیهان گزارش داد که در ادامه انتقال اسیران عملیات بیت‌المقدس از جبهه جنوب، صبح امروز ۳ هزار تن از اسیران عراقی با ۳ قطار جداگانه وارد تهران شدند و تا ساعت ۱۶ نیز ۵ هزار تن دیگر از اسیران با ۵ قطار به چند شهر دیگر انتقال یافتند.^(۱۲)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی نوشته است: بعد از ظهر

امروز، گروهی از خبرنگاران و فیلم‌برداران شبکه‌های آلمان غربی، هلند، امریکا و ژاپن وارد اهواز شدند و به کمپ اسرا رفتند و ضمن دیدار با ۶ هزار سرباز عراقی که در جریان عملیات بیت‌المقدس به اسارت درآمده و تاکنون از منطقه خارج نشده‌اند، با عده‌ای از آنها گفت‌وگو کردند.^(۱۳)

۴۶۶

اخبار رسیده از مناطق کردنشین استان آذربایجان غربی، حاکی است هم‌زمان با عملیات نیروهای دولتی در جاده مهاباد - سردشت، که به پاک‌سازی ۸ کیلومتر دیگر از این جاده و ۴ روستا انجامید، عناصر مسلح ضدانقلاب نیز شهر سردشت را زیر آتش قرار دادند و یک خودروی سپاه را در جاده پیرانشهر - سردشت منهدم کردند. در همین حال، خبرگزاری جمهوری اسلامی هم از فعالیت ضدانقلابیون مسلح در اردیبهشت‌ماه، گزارش داد.

به گزارش فرماندهی سپاه منطقه ۵ (تبریز) امروز، نیروهای سپاه پاسداران، ارتش و پیشمرگان مسلمان کرد با اجرای عملیاتی هماهنگ موفق شدند علاوه بر روستاهای دوسید، عبدالله‌کرده، کلبار و خاتن، ۸ کیلومتر دیگر از جاده مهاباد - سردشت را از وجود عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی پاک‌سازی کنند. در این عملیات تعدادی از افراد ضدانقلاب کشته یا زخمی شدند و تعدادی نیز گریختند.^(۱۴)

از سوی دیگر، امروز واحدهایی از حزب دمکرات کردستان ایران شهر سردشت را زیر آتش توپ‌های خود قرار دادند که در نتیجه ۳ تن از اهالی این شهر مجروح شدند.^(۱۵) همچنین، بر اثر انفجار مین تعبیه‌شده در جاده پیرانشهر - سردشت، به دست افراد حزب دمکرات، یک خودروی سپاه پیرانشهر منهدم شد و ۵ سرنشین بسیجی آن مجروح شدند که حال ۲ تن از آنان وخیم گزارش شده است.^(۱۶) خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از گزارش ماهانه از استان آذربایجان غربی که امروز منتشر شد، با تأکید بر اینکه به دلیل فعالیت‌های عناصر گروه‌های مسلح ضدانقلاب در نقاط مختلف این استان در اردیبهشت ۱۳۶۱ بیشتر وقت مسئولان استان صرف امور امنیتی شده، آورده است: «در اردیبهشت‌ماه، به‌ویژه از نیمه دوم آن، درگیری‌ها در نقاط مختلف از جمله سلماس، مهاباد، پیرانشهر، میاندوآب، سردشت، بوکان و اشنویه افزایش یافت. نکته قابل توجه که در این درگیری‌ها به چشم می‌خورد، هم‌زمان بودن چند درگیری می‌باشد و به نظر می‌رسد که ضدانقلابیون برای نشان‌دادن توان رزمی خود در یک روز یا یک شب در چند نقطه مختلف، از سلماس گرفته تا صائین‌دژ، درگیری‌های گوناگون به وجود آوردند و نیروهای جمهوری اسلامی را به خود مشغول می‌کردند. نکته دیگر اینکه در همین درگیری‌ها در داخل شهر مهاباد برخوردهایی روی داد که بازهم براساس طرح‌های سیاسی و روانی به مورد اجرا گذاشته شده بود.» در ادامه گزارش اضافه شده است: «عملیات پاک‌سازی محور پیرانشهر - سردشت از اول

خردادماه جاری آغاز شد و تا زمان تهیه گزارش، نیروهای جمهوری اسلامی توانسته بودند حدود ۱۲ کیلومتر از مسیر جاده پیرانشهر به سردشت را آزاد کنند و آزادسازی بقیه این جاده (حدود ۲۰ کیلومتر) که اغلب کوهستانی است مسلماً با مشکلات فراوان روبه‌رو خواهد شد.

در بخش دیگر از این گزارش نیز آمده است: «یکی دیگر از مسائل مهم سیاسی در مناطق کردنشین، مسئله جذب افراد و نیروهاست که در حال حاضر از سوی فرمانداری پیرانشهر اقداماتی در جریان است، اما در سایر نقاط کردنشین هنوز اقدامات چشمگیری صورت نگرفته است. فرماندار پیرانشهر هم‌زمان با اقدامات سیاسی و اقتصادی در این ماه توانست افرادی را در روستاهای پیرانشهر که تاکنون تحت سلطه عناصر مسلح غیرقانونی قرار داشتند، جذب نماید. لازم به توضیح است که اهالی روستاهای پاک‌سازی‌نشده در مناطق مرزی با قاچاق و فروش کالاهای تولیدی خود به عراق امرارمعاش کرده و می‌کنند. بنا به گفته فرماندار پیرانشهر، حتی از فروش دام‌های خود به مسئولان جمهوری اسلامی به‌لحاظ بالا بودن قیمت دلال‌های عراقی خودداری می‌کنند.»^(۱۷)

۴۶۷

سخنگوی شورای عالی دفاع در خطبه‌های نماز جمعه تهران مطالبی را بیان کرد که می‌توان آن را بازتاب تصمیم جلسه روز گذشته این شورا برای ورود قوای نظامی ایران به خاک عراق و ادامه جنگ محسوب کرد. رسانه‌های خارجی نیز به‌طور گسترده سخنان وی را منعکس کردند.

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی سخنگوی شورای عالی دفاع و امام‌جمعه موقت تهران در بخشی از خطبه دوم نماز جمعه امروز، گفت: «... صدامی‌ها بدانند و امریکا هم بداند حکومت ما مردمی است و مردم تصمیم می‌گیرند نه ما. به‌هر حال ما حالا باید چه بکنیم؟ حالا امریکا! اگر به‌جای ما بودی چه کار می‌کردی؟ خود صدام، اگر به‌جای ما بودی - نعوذ بالله - چه کار می‌کردی؟ این همه کشته دادیم، این همه خسارت دیدیم، این همه آواره داشتیم. شما فکر می‌کنید ما می‌رویم پشت مرز خودمان یک خطی که جغرافیایی است می‌کشیم و می‌ایستیم و از آن دور می‌گوییم که بده غرامت را؟ این جور که نمی‌شود. هنوز که توی خاک ما هستید، هنوز در خوزستان در آخرین نقطه جنوب غربی کشور ما یک مثلثی در اختیار آنهاست. از شلمچه تا اروندرود یک باریکه‌ای دست آنهاست. باید از آنجا بیرون بروند. هنوز در کوشک یک نواری دست آنهاست. هنوز فکه یک نواری دست آنهاست. هنوز نفت‌شهر ما را بیست‌ماه است دارند نفت‌هایش را می‌برند ... هنوز قصر شیرین دست آنهاست. هنوز خیلی جاها دست آنهاست. هنوز کار داریم. تازه وقتی که اینها را بیرون کنیم، هیچ‌کس توی دنیا فکر نکند، خودتان را گول زنید که حرکت دیپلماسی می‌کنید و ایران را پشت مرزش نگه می‌دارید. ما گفتیم نیازی به خاک نداریم، خاک خودمان هم وسیع است و هم غنی، اما از حقمان صرف‌نظر نمی‌کنیم، نمی‌توانیم صرف‌نظر کنیم. اگر ما هم صرف‌نظر کنیم، خدا صرف‌نظر نمی‌کند.»

سخنگوی شورای عالی دفاع در ادامه سخنان خود گفت: «اگر در بغداد یک حکومت مردمی و اسلامی به وجود آید، مسئله برای ما شکلی دیگر می‌شود. پول خسارت مهم نیست. اگر ببینیم در کنارمان مردم عراق با اراده خودشان حکومت اسلامی خودشان را ... تشکیل دادند، ما ممکن است اضافه هم به آنها کمک بکنیم ... ولی اگر بنا باشد حزب بعث باشد صدام مطرح نیست چون حالا صدام را بردارند و یک صهیونیست دیگر به جای صدام بگذارند از حزب بعث برای ما فرقی نمی‌کند، اگر حزب بعث در آنجا حاکم باشد یا یک مهره دیگر شرقی یا غربی در آنجا بخواهد بیاید، ما زمین نمی‌خواهیم، اما خسارت‌مان را تا آخرین دینار می‌گیریم و مردم عراق که آواره هستند تا آخرین نفرشان باید برگردند و مسئول این تجاوز هم باید محاکمه شود.»^(۱۸)

این سخنان هاشمی رفسنجانی بازتابی گسترده در رسانه‌های خبری امروز دنیا از جمله رادیو بی‌بی‌سی، رادیو اسرائیل،^(۱۹) رادیو امریکا، رادیو مونت کارلو و خبرگزاری فرانسه داشت. اغلب این رسانه‌ها فقط به نقل این سخنان اکتفا کردند. در این میان، خبرنگار خبرگزاری فرانسه در تهران به حواشی نماز جمعه پرداخت و گزارش داد: «در نماز جمعه شعارهایی درباره گزارش‌های بمباران دیروز خرمشهر توسط عراق سردادند که جمعیت آنها را تکرار کرد. جمعیت فریاد زد: ما پیامی برای رهبران داریم. می‌ایستیم تا عراق خرمشهر را از آن طرف مرز بمباران کند! مردم ما باید آماده باشند تا از مرز عبور کنند.»^(۲۰)

۴۶۸

با وجود پیروزی‌های قوای نظامی ایران در عملیات‌های اخیر، اغلب مسئولان کشور معتقدند تا هنگامی که شرایط ایران برای پایان جنگ محقق نشده، نباید جنگ را متوقف کرد. سخنان امروز امام جمعه قم و فرمانده نیروی زمینی ارتش را می‌توان در همین زمینه ارزیابی کرد.

آیت‌الله علی مشکینی امام جمعه قم

آیت‌الله علی مشکینی امام جمعه قم، در بخشی از خطبه دوم نماز جمعه این شهر پس از تبریک پیروزی‌های اخیر رزمندگان در جبهه‌های جنگ، به حامیان حکومت عراق هشدار داد و گفت: «سخنان ناصحانه امام امت [خمینی] را بپذیرید و در جای خودتان بنشینید و بیش از این بر این مرده [صدام حسین] سوگواری نکنید که اسلام پیروز خواهد شد، چه شما به عراق کمک بکنید و چه نکنید.» امام جمعه قم افزود: «درست است که ما قصد تجاوز به خاک دیگر را نداریم، ولی رژیم کافر بعثی هنوز از داخل خاک عراق شهرهای ما را به توپ می‌بندد. من از امام امت درخواست می‌کنم اجازه بدهند نیروهای دلاور ما قدری وارد خاک عراق بشوند که شهرهای ما از تیررس دشمن

خارج شود و با خیال آسوده بتوانیم به بازسازی ویرانه‌های به‌جامانده از یورش صدامیان بپردازیم.» به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان، این پیشنهاد آیت‌الله مشکینی با فریاد تکبیر نمازگزاران تأیید شد.^(۲۱) همچنین، سرهنگ علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، که سخنران قبل از خطبه‌های نماز جمعه امروز تهران بود، در بخشی از سخنان خود گفت: «ما به یاری خداوند داریم جنگ را با پیروزی به پایان می‌رسانیم و ... رزمندگان ما همچنان در صحنه حضور داشته باشند که به یاری خداوند زودتر کار را تمام کنیم و جشن پیروزی را ان‌شاءالله در کربلا بگیریم. ما این جنگ را ادامه خواهیم داد، چون حقمان ضایع شده است و ما باید برای احقاق حق خود بکوشیم. ما هشدار می‌دهیم به آن مزدورانی که می‌خواهند به رژیم عراق کمک کنند، اگر آنها قبل از اینکه ما به سراغشان برویم، آنها می‌خواهند زودتر به نزد ما بیایند، بیایند تا زودتر به سرنوشت صدام دچار شوند.» وی در پایان سخنانش نیز گفت: «ما با ترکیبی که در جبهه‌ها داریم امیدواریم که به یاری خداوند ان‌شاءالله در فتح قدس هم موفق بشویم.»^(۲۲)

سرهنگ صیاد شیرازی همچنین بعدازظهر امروز در قم و در دیدار با آیت‌الله منتظری از نتایج عملیات بیت‌المقدس گزارش داد. وی در مصاحبه با خبرنگار واحد مرکزی خبر نیز درباره پاک‌سازی دیگر نقاط کشور از وجود اشغالگران ارتش بعث عراق گفت: «بحمدالله ما در سرازیری نبرد قرار گرفته‌ایم و دشمنی که مقابل ماست، در شرایطی قرار دارد که دیگر نمی‌تواند کوچک‌ترین تهدیدی را برای ما ایجاد کند، بلکه ما ان‌شاءالله با ضربات پی‌درپی و با همان مشت گره‌کرده‌ای که نبرد را آغاز کردیم، تمام زمین‌های اشغالی را از دستشان می‌گیریم و با صبر و استقامتی که ملت عزیز ایران نشان دادند [و نیز] از برکت رهبری امام و همت رزمندگان اسلام، به‌زودی به پیروزی نهایی نائل خواهیم شد.»^(۲۳)

۴۶۹

وزیر امور خارجه و نیز سفیر ایران در سازمان ملل در مصاحبه‌هایی جداگانه تأکید کردند امریکا نباید در امور منطقه خلیج فارس دخالت کند. همچنین، وزیر امور خارجه همچنین شایعه ارسال تجهیزات نظامی از طرف رژیم صهیونیستی به ایران را تکذیب کرد. سفیر ایران در سازمان ملل هم گفت: ایران به اقدامات دفاعی ادامه خواهد داد تا به حق خود برسد.

علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، امروز در مصاحبه‌ای ابتدا در پاسخ به اظهارات روز گذشته الکساندر هیگ وزیر امور خارجه امریکا، مبنی بر قصد این کشور برای ایفای نقشی فعال‌تر به‌منظور پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق گفت: «حکومت امریکا در بیانیه الجزایر متعهد شده به اینکه هیچ‌گونه دخالتی در خلیج فارس و کشورهای این منطقه از جمله ایران نکند و واشنگتن باید بداند که امنیت کشورهای حوزه خلیج فارس به‌عهده کشورهای این حوزه است و امیدواریم تمامی کشورهای این منطقه به آن درجه از رشد و بلوغ رسیده باشند که خود،

امنیت حوزه خلیج فارس را به عهده گیرند؛ و امریکا دروغ می گوید که در خلیج فارس منافی دارد. اگر منافی هست، متعلق به تمامی کشورهای این حوزه است، نه امریکا.»
ولایتی سپس درباره ادعای اخیر وزیر دفاع رژیم صهیونیستی درباره ارسال تجهیزات نظامی به ایران گفت: «ما با آزادسازی خرمشهر منتظر تکرار دوباره چنین ادعای کذبی بودیم و این ادعای مضحک دیگر احتیاج به بحث و رد کردن ندارد و می دانیم حسنی مبارک با قرارداد کمپ دیوید به آغوش اسرائیل رفت و با انواع تجهیزات به صدام در این جنگ تحمیلی یاری کرد و از این رو طبیعی است که رژیم غاصب فلسطین نیز برای کمک به دوام رژیم بغداد به عراق کمک کرده باشد، نه ایران.»

وزیر امور خارجه ایران در پایان، توطئه های گوناگون حکومت عراق در کشورهای خلیج فارس برای بی ثبات نشان دادن امنیت داخلی این کشورها و ربط دادن آن به ایران را محکوم کرد و گفت: «اینک دیگر کشورهای منطقه دریافته اند خطر واقعی برای آنها ایران نیست، بلکه رژیم عراق است.»^(۲۴)
سعید رجایی خراسانی سفیر جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل نیز در مصاحبه ای با خبرنگار شبکه سی.بی.اس امریکا ضمن اعلام اینکه امریکا مسئول اغلب مشکلات در منطقه غرب آسیا است، گفت: «بیت المقدس هنوز در اشغال رژیم اسرائیل غاصب است و تمام مسلمانان منطقه خواهان آزادی این سرزمین می باشند و این هدف ماست و اگر هیچ از این مسئله می ترسد و خواهان برقراری آرامش در منطقه می باشد، به نظر من باید به جای اینکه سعی در ایجاد اتحاد میان امریکا و کشورهای منطقه بنماید، از دخالت در امور منطقه دست بردارد. ما مسلمانیم و زبان ما قرآن و اسلام است و لذا ما و ملت مسلمان منطقه زبان یکدیگر را خوب می فهمیم و قادریم یک جبهه متحد اسلامی تشکیل دهیم.»

وی در پاسخ به این سؤال که آیا شما نیروهایتان را در عراق متوقف خواهید کرد یا به پیشروی در داخل عراق ادامه خواهید داد، گفت: «ما هیچ قصدی جهت تجاوز و اشغال خاک عراق نداریم. در این جنگ تلفات و خسارات زیادی به ما تحمیل شده است و ما به فعالیت های دفاعی خود همچنان ادامه خواهیم داد تا به حق خود دست یابیم.» رجایی خراسانی افزود: «صدام بسیاری از مردم ما را کشته است. هزاران تن از زنان و بچه ها و جوانان ما معلول و بی دست و پا و چشم شده اند و بسیاری از مناطق مسکونی شهرهای ما زیر بمباران و آتش توپخانه عراق قرار گرفتند. ما باید برای اجرای عدالت اطمینان حاصل کنیم و به نظر ما جنایتکاری مانند صدام که مسئول جان هزاران نفر است، نباید بر عراق حاکم باشد.»

نماینده ایران در سازمان ملل به این پرسش که آیا هدف اصلی شما سرنگونی صدام حسین است، نیز چنین پاسخ داد: «این چیزی است که مردم عراق می خواهند. ما بیش از ۱۲۰ هزار نفر آواره عراقی در ایران داریم. شما می توانید به جای اینکه با من مصاحبه کنید، پای صحبت آنها بنشینید.»^(۲۵)

۴۷۰

اظهار نظر و تفسیر مطبوعات خارجی درباره پیامدهای آزادسازی خرمشهر امروز هم ادامه یافت. این رسانه‌ها دگرگونی در جنگ ایران و عراق و منطقه غرب آسیا، افزایش نگرانی غرب و کشورهای میانه‌رو عرب از صدور انقلاب اسلامی ایران به کشورهای منطقه و تلاش بیشتر جهان عرب برای برقراری آتش‌بس را از جمله پیامدهای این رویداد مهم برشمرد و پیروزی احتمالی ایران در جنگ را خطری برای منطقه غرب آسیا دانسته‌اند که می‌تواند به حضور ابرقدرت‌ها در این منطقه و برخورد آنها بینجامد. روزنامه *بالتیمورسان* در تفسیری به نقل از خبرنگار خود در بیت المقدس با اشاره به اینکه پیروزی‌های ایران مسائل مختلفی را در منطقه غرب آسیا به وجود آورده، نوشته است: «رهایی شهر بندری خرمشهر از دست نیروهای عراقی نه تنها دگرگونی عمده‌ای در این جنگ بیست‌ماهه محسوب می‌شود، بلکه احتمالاً نتایجی به مراتب گسترده‌تر در سراسر خاورمیانه [غرب آسیا] خواهد داشت». این روزنامه امریکایی با طرح این دو سؤال که آیا نیروهای ایران وارد خاک عراق خواهند شد؟ و آیا در چنین صورتی صدام سقوط خواهد کرد؟ تأکید کرد که آثار تغییر سرنوشت این جنگ از هم‌اکنون در مراتب مختلف در منطقه غرب آسیا احساس شده است. *بالتیمورسان* افزوده است: «صرف‌نظر از عراق که نگران این تحولات است، عربستان سعودی و دیگر کشورهای عربی خلیج فارس سخت مضطرب و نگران شده‌اند. رهایی خرمشهر از اشغال عراق دگرگونی نامطلوبی نیز برای اردن بوده است که پادشاهش تنها رهبر عربی بوده که نیروی نظامی این کشور را مستقیماً به نفع عراق وارد جبهه جنگ کرده است.»^(۲۶)

روزنامه *لس‌آنجلس تایمز* نیز امروز در مقاله‌ای با عنوان «سایه قدرت [آیت‌الله] خمینی بر نقاط دوردست» نوشته است: «پیروزی شگفت‌آور ایران در عقب‌راندن نیروهای عراقی به مرزهای پیش از وقوع جنگ، به نگرانی دیرینه غرب و کشورهای محافظه‌کار عرب نسبت به صدور انقلاب اسلامی آیت‌الله روح‌الله خمینی به سراسر جهان اسلام دامن زده است. تا همین چند هفته پیش سخنان [آیت‌الله] خمینی خطاب به انقلابیون مسلمان که متناوباً ایراد می‌شد، در بین اکثر دیپلمات‌های غربی چندان ایجاد نگرانی نمی‌کرد، چراکه آنها تصور می‌کردند که ایران با درگیر شدن در جنگ چنان مشغول این مسئله است که نخواهد توانست در نقاط دیگر دست به مداخله‌ای بزند.» *لس‌آنجلس تایمز* افزوده است: «درحقیقت طی سه سال اخیر به‌استثنای مناقشات با اسرائیل، تقریباً تمامی برخوردها در جهان اسلام با انقلاب اسلامی ایران ارتباط ایدئولوژیکی داشته‌اند. این مسئله چنان برای دولت‌های خاورمیانه [غرب آسیا] ناراحت‌کننده است که جز معدودی از این دولت‌ها سایرین آشکارا از آن سخن به میان می‌آورند؛ چراکه بیم دارند مطرح‌ساختن آن به توسعه و پیشرفت انقلاب اسلامی منجر گردد.»^(۲۷)

همچنین، روزنامه *تایمز لندن* به نقل از خبرنگار خود در بیروت نوشته است: «پیروزی‌های چشمگیر اخیر ایران به انگیزه جهان عرب برای تلاش بیشتر به‌منظور برقراری آتش‌بس میان دو کشور ایران و

عراق منجر شده است که کشورهای حوزه خلیج فارس بیش از همه بر این امر تأکید دارند.^(۳۸) از سوی دیگر، روزنامه هندلس بلات (چاپ آلمان غربی) آورده است: «این جنگ دو ساله که اول فقط یک اختلاف بزرگ محلی بود، اکنون خطری برای منطقه شده است و شکی نیست که اگر موفقیت‌های جبهه جنوب ادامه یابد، حکومت ایران حقیقتاً به‌زودی پرچم را برافراشته خواهد کرد.»^(۳۹) روزنامه دوار (چاپ رژیم صهیونیستی) نیز یادآور شده است: «پیامدهای پیروزی ایران در این جنگ بر ثبات خاورمیانه و منطقه خلیج فارس بی‌تأثیر نخواهد بود، زیرا بدون شک حضور ابرقدرت‌ها را در این منطقه و احیاناً بر خورد آنها را افزایش خواهد داد.»^(۴۰)

۴۷۱

در ادامه واکنش به اظهارات رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر اینکه سرنگونی صدام حسین جزو حقوق ایران است، رئیس‌جمهور مصر سرنگونی صدام را خلاف مصالح منطقه دانست و یک روزنامه سعودی این اظهارات را نشانه تمایل نداشتن ایران به مذاکره و صلح با رژیم بغداد خواند. حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر، در مصاحبه با یک روزنامه کویتی گفت: «سقوط رهبر عراق حرکتی خلاف مصالح حیاتی منطقه خواهد بود.» وی با اظهار اینکه تصور نمی‌کند نیروهای ایرانی

حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر

عراق را اشغال کنند، اضافه کرد: «هرگونه حمله مرزی ایران عکس‌العمل شدید دنیای عرب را به‌دنبال خواهد داشت.»^(۴۱) روزنامه عرب نیوز (چاپ عربستان) نیز در مقاله‌ای با عنوان «ایران شرایطی را برای برقراری صلح با عراق تعیین می‌کند» به درج اظهارات اخیر حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی مبنی بر مایل نبودن ایران به تصرف خاک عراق و دیگر کشورهای همسایه و همچنین تمایل این کشور به گرفتن حقوق خود، به‌خصوص حق برکناری صدام حسین پرداخته و نوشته است: «آیت‌الله خمینی در ابتدای جنگ هرازگاهی به

برکناری صدام اشاره می‌کرد، ولی تأکید رفسنجانی بر اینکه برکناری صدام از حقوق آن کشور می‌باشد، حاکی از این است که رژیم ایران خواهان مذاکره با رژیم کنونی بغداد برای برقراری صلح نمی‌باشد.»^(۴۲)

۴۷۲

یک روز پس از هشدار مجدد امام خمینی به کشورهای عرب منطقه درباره اینکه از حمایت عراق دست بردارند و نیز ادعای وزیر دفاع رژیم صهیونیستی در مورد ارسال تجهیزات نظامی به ایران، امروز رسانه‌های عربستان سعودی به‌شدت جمهوری اسلامی ایران را مورد حمله قرار دادند و جهاد علیه آن را خواستار شدند.

به گزارش خبرگزاری آلمان، «رادیو دولتی عربستان سعودی امروز، خواستار جهاد علیه رژیم مسلمان شیعه ایران شد و آن را دشمن کشنده اسلام ... توصیف کرد.» براساس این گزارش، «روزنامه‌های سعودی نیز با حمله به جبهه پایداری عرب [سوریه، لیبی، الجزایر، یمن جنوبی و سازمان آزادی‌بخش فلسطین] که هوادار ایران است، از ندای جهاد رادیو دولتی حمایت کردند.»^(۳۳) رادیو اسرائیل نیز گفت: «دولت عربستان سعودی در یک تفسیر سیاسی که از رادیو دولتی آن کشور پخش شد، طی حملات شدیدی به رهبران حکومت اسلامی ایران، آنها را دشمن شماره یک اسلام خواند و علیه ایران [اعلام] جهاد نمود. در این اعلامیه مفسر رادیوی عربستان با اشاره به سخنان وزیر دفاع اسرائیل در مورد ارسال اسلحه از جانب این کشور به ایران، دولت ایران را متفق دولت اسرائیل در منطقه خوانده و از تمام مسلمانان در همه‌جا خواست که علیه رهبران ایران، ... به پاخیزند. روزنامه‌های عربستان سعودی نیز طی حملات شدیدی به ایران و متحدان عرب آن کشور، امکان برقراری صلح را بین طرفین درگیر در جنگ خلیج فارس رد کردند.»^(۳۴) در همین حال، خبرگزاری رویتر اعلام کرد: روزنامه‌های عربستان سعودی امروز ایران و لیبی را به شریک بودن در تنفر رژیم صهیونیستی از اسلام متهم کردند. به گزارش این خبرگزاری، روزنامه‌المدینه با بیان اینکه ایران از پشتیبانی لیبی و رژیم صهیونیستی برخوردار است، افزود: «آنچه قذافی [رهبر لیبی]، اسرائیل و ایران را گرد هم می‌آورد دشمنی با اسلام و پیروان آن است.» روزنامه‌الجزیره نیز براساس اظهارات وزیر دفاع رژیم صهیونیستی، ایران را آلت دست رژیم مذکور برای ضربه‌زدن به کشورهای عربی خلیج فارس خواند و با اظهار اینکه اوضاع کنونی آثار منفی بی‌شمار بر آینده مبارزه ملی اعراب علیه رژیم صهیونیستی دارد، خواستار اجرای فوری پیمان دفاعی مشترک اعراب شد.^(۳۵)

۴۷۳

هم‌زمان با عزیمت وزیر امور خارجه ایران به هاوانا برای شرکت در جلسه هماهنگی وزرای امور خارجه کشورهای عضو جنبش عدم‌تعهد و نیز اظهارات یک دیپلمات ایرانی مبنی بر تجدیدنظر دولت‌هایی که پیش‌تر با تشکیل اجلاس آتی سران این جنبش در بغداد موافق بودند، رادیو بی‌بی‌سی به نقل از دیپلمات‌های کشورهای غیرمتعهد اعلام کرد ایران پس از فتح خرمشهر با اعتمادبه‌نفس بیشتر وارد عرصه فعالیت‌های دیپلماتیک شده است و در هاوانا به اقدام جدید دیپلماتیک برای تغییر محل برگزاری اجلاس غیرمتعهدها دست خواهد زد. این رادیو براین اساس حمله نظامی ایران به عراق در مردادماه را نیز محتمل دانست.

علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، امروز هنگام عزیمت به کوبا در مصاحبه‌ای گفت: «وزرای امور خارجه کشورهای عضو جنبش عدم‌تعهد ظرف چند روز آینده در هاوانا در اجلاسی که عمده‌ترین دستور کارش بحث پیرامون تغییر [محل برگزاری هفتمین] اجلاس سران از بغداد به محل دیگری خواهد بود، شرکت خواهند کرد و امیدواریم ما نیز بتوانیم از

مواضع بحق جمهوری اسلامی ایران در این مورد دفاع کنیم.» وی افزود: «موجی از واقع‌بینی در کشورهای عضو جامعه عدم‌تعهد پدید آمده و در حال گسترش است و این کشورها باید متوجه باشند که کنفرانس سران غیرمتعهد نباید در پایتخت رژیم که هیچ‌گونه امنیت، اعتبار و ثباتی در آینده ندارد، برگزار شود.» ولایتی ادامه داد: «تشکیل این اجلاس در بغداد به این مفهوم است که صدام رئیس رژیم که این همه ظلم و جور علیه امت مسلمان انجام داده، به مدت سه سال رئیس جنبشی می‌شود که قریب به صد عضو دارد و شایسته نیست این رژیم حتی یک روز دیگر به حیات خودش ادامه دهد، چه رسد به اینکه رئیس سازمان جنبش عدم‌تعهد شود.»^(۳۶)

در همین حال، لواسانی مدیرکل آسیا و آفریقای وزارت امور خارجه ایران که در نیجریه به‌سر می‌برد، در دیدار امروز خود با وزیر امور خارجه این کشور گفت: «حتی دولت‌هایی که تا چند ماه قبل نظر مثبتی نسبت به تشکیل کنفرانس سران جنبش عدم‌تعهد در بغداد داشتند، اکنون در موضعی تجدیدنظر کرده‌اند.»^(۳۷)

از سوی دیگر، رادیو بی‌بی‌سی نیز امروز درباره تلاش دیپلماتیک ایران برای تغییر محل اجلاس آتی جنبش عدم‌تعهد گفت: «دیپلمات‌های غیرمتعهد در کلمبو پایتخت سریلانکا، معتقدند هنگامی که وزرای خارجه کشورهای غیرمتعهد هفته آینده در هاوانا گرد هم آیند، ایران با پشتیبانی سوریه علیه عراق به حمله جدید دیپلماتیک در مورد انتخاب بغداد به‌عنوان محل اجلاس ماه سپتامبر [شهریور]، دست خواهد زد.» بی‌بی‌سی به نقل از این دیپلمات‌ها با اعلام اینکه ایران و هوادارانش موفق نشده‌اند دفتر هماهنگی جنبش عدم‌تعهد را که با شرکت ۳۵ عضو به‌طور مرتب در نیویورک تشکیل جلسه می‌دهد قانع کنند تا محل اجلاس سران کشورهای عضو جنبش عدم‌تعهد را از بغداد به مکانی دیگر تغییر دهند، افزود: «حال با سقوط خرمشهر و تغییر عمده در اوضاع جنگ، ایران بار دیگر و با اعتماد به نفس بیشتر وارد عرصه فعالیت‌های دیپلماتیک شده است.» این رادیو همچنین به نقل از دفتر هماهنگی کشورهای غیرمتعهد اعلام کرد چون تصمیم به برگزاری اجلاس سران در بغداد دو سال و نیم قبل به‌وسیله ۹۵ کشور شرکت‌کننده در اجلاس هاوانا گرفته شده است، باید تغییر محل نیز با تصویب همین عده باشد. بی‌بی‌سی سپس ادامه داد: «از آنجا که انجام چنین کاری غیرممکن است، دیپلمات‌های کشورهای غیرمتعهد که در کلمبو تشکیل جلسه دادند، گمان می‌کنند ایران قصد دارد قبل از برگزاری این کنفرانس در ماه سپتامبر [شهریور] در بغداد، مثلاً در ماه اوت [مرداد]، به عراق حمله کند و عملاً نگذارد عراق میزبان کنفرانس یک‌صد کشور شرکت‌کننده شود؛ زیرا اقدامات امنیتی تحت آن شرایط چنان مشکل خواهد شد که امکان شرکت سران کشورهای آفریقایی را بسیار کاهش می‌دهد و پیدایش چنین وضعی ضربه‌ای سنگین برای عراق و فتحی نمایان برای ایران به شمار خواهد آمد. از سوی دیگر، چنین تصور می‌شود فشار سیاسی نظامی ایران چنان اوج گیرد که کادر رهبری حزب بعث کنار گذاشتن صدام حسین را به صلاح بدانند.»^(۳۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۳/۷

۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۲.
۲. سند شماره ۷۸۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای رکن ۲ قرارگاه کربلا، شماره ۴۹۸، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۱.
۳. سند شماره ۷۸۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خلاصه اطلاعاتی رکن ۲ قرارگاه نصر، شماره ۵۲، ۱۳۶۱/۳/۷.
۴. سند شماره ۷۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات عملیات قرارگاه نصر به فرماندهی قرارگاه نصر، ۱۳۶۱/۳/۸.
۵. سند شماره ۷۸۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خلاصه اطلاعاتی رکن ۲ قرارگاه تاکتیکی نصر، شماره ۵۳، ۱۳۶۱/۳/۸.
۶. سند شماره ۱۱۸۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه قدس سپاه (اطلاعات عملیات) به قرارگاه مقدم کربلا (اطلاعات عملیات)، ۱۳۶۱/۳/۷.
۷. سند شماره ۷۸۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی رکن ۲ لشکر ۱۶ ارتش در قرارگاه قدس، شماره ۵۸۴، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۱.
۸. سند شماره ۴۳۵۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیریت عملیات ناجا به رئیس سماجا (اداره سوم)، ۱۳۶۱/۳/۸.
۹. سند شماره ۳۵۶۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۱/۳/۸.
۱۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۳.
۱۱. سند شماره ۷۸۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای رکن ۲ قرارگاه کربلا، شماره ۴۹۸، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۲.
۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۳.
۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۲.
۱۴. سند شماره ۵۷۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرماندهی سپاه منطقه ۵ به فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۱/۳/۸.
۱۵. سند شماره ۵۷۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه سپاه منطقه ۷ (باختران) به طرح و برنامه اطلاعات عملیات، ۱۳۶۱/۳/۱۲.
۱۶. سند شماره ۳۵۷۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد عملیات سپاه پاسداران پیرانشهر، ۱۳۶۱/۳/۳۰.
۱۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، صص ۱۲ و ۱۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۱۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۱۳ مکرر.
۱۹. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۳/۷، صص ۷ و ۱۱، رادیو اسرائیل و رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۲۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، صص ۱۶ و ۲۱ و ۳۱، خبرگزاری فرانسه و رادیو آمریکا و رادیو مونت کارلو، ۱۳۶۱/۳/۷.
۲۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۱۷.
۲۲. همان، ص ۳.
۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۹، ص ۴.
۲۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۱۹.
۲۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۷.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۴، رادیو آمریکا، ۱۳۶۱/۳/۷.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۱/۳/۱۲، ص ۱۷، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۱۱.
۲۸. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۹، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۲۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، صص ۶ و ۷، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۰. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۶، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۲۱، رادیو صدای آمریکا، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۲. همان، ص ۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۳. همان، صص ۱۷ و ۱۸، بیروت - خبرگزاری آلمان غربی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۱/۳/۷، ص ۷، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، صص ۱۸ و ۱۹، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۱۹.
۳۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه خبرها و گزارش‌ها (جهان در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۵۳، ۱۳۶۱/۳/۸، ص ۳۳، لاگوس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۳/۷.
۳۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۱/۳/۸، صص ۲۴ و ۲۵، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۱/۳/۷.